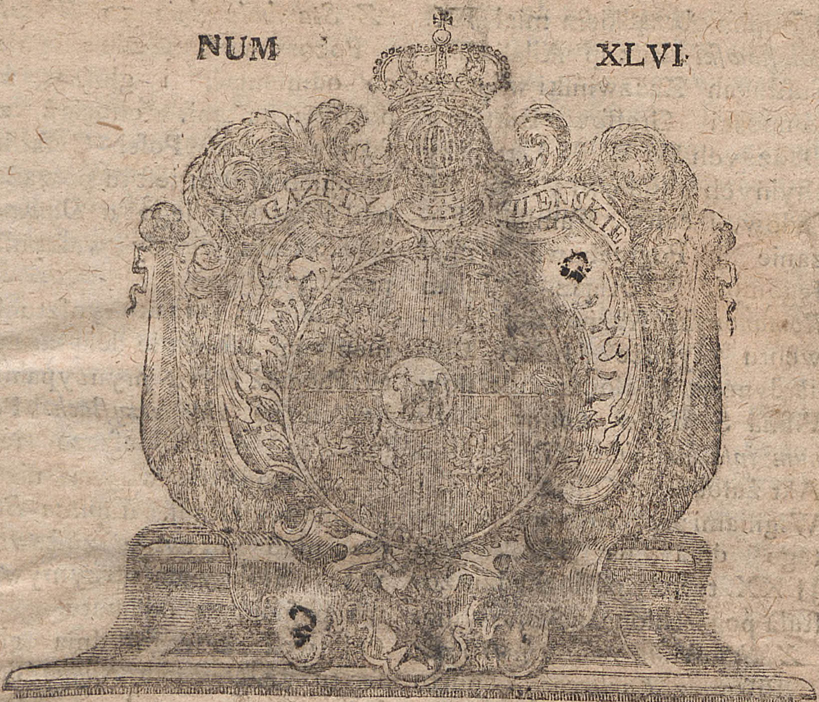
NUM XLVI

w PIĄTEK DNIA 14. LISTOPADA ROKU 1783

Z Wielony na Białey Ruſi dnia 28. Października. Na dniu 20. tego mieſiąca w kościele Wielonſkim JJ. XX. Bernardynow fundacyi JJ. PP. *Rykow* odprawił ſię pogrzeb w Bogu zeſzłey Jmć Pani Jozefy z Romerow *Rykowey* Marſzałkowey Ptu Rzeżyckiego Aſſeſorowey Kollegſkiey Strażnikowey Jnflantſkiey, która wieku ſwego maiąca lat 35. na dniu 2. Sierpnia z przygotowaniem doſkonałym na wieczność i opatrzeniem ſię Sakramentami dług ſmiertelności wypłaciła. Pogrzebiono ſmiertelne zwłoki jey przy licznym zgromadzeniu JJ. XX. Prałatow i całego Duchowieńſtwa. Mſzą Wielką

Biſkupim obrządkiem miał J.X. *Powſtowſki* Biſkup Allalieńſki, Suffragan Zadzwińſki w przytomności Graffow Borchow Oboznych W. W. X. Litt. przychylnych domowi temu ſąſiadow, i całey Familii. Kazanie Pogrzebowe miał Jegomość Xiądz Julian *Romanowſki* Kaznodzieja Konwentu tychże JJ. XX. Bernardynow Wielonſkich z ſłow Piſma S. *Mulier timens Dominum ipſa laudabitur*. Trwał ten Akt żałobny z Offiarami SS. i Wigiliami przez dni trzy, czwartego dnia na Exekwiach JJ.XX. tegoż Kościoła, gdzie zoſtała pogrzebioną, zakończyłſię.

Z Sztokolmu dnia 16. Wrześ:

Piſzą z *Karlſkrony*, portu *Szweckiego*, iż tam ſpuſzczono na wodę ieden okręt od 90. armat, i iednę fregatę od 40. armat. które zbudowano w 6. tygodniach i dwóch dniach W 10. oſtatnich mieſiącach, wyſtawiono w tymże porcie 4. okręty ſzeręgowe od 60. armat, i cztery fregaty od 40. armat. Jedna z nich już popłynela na morze; a około uzbraiania innych tak okrętów iak fregat, bez przeſtanku pracuią.

Z Stambulu dnia 30. Wrześ:

Pozory woienne zdaią ſię nieco odmieniać; i głoſzą, że pokóy naſtąpi, chociaż ze ſzkodą *Porty*. Poſeł Ceſarſki w oſobliwſzym ieſt tu poważeniu, i żądania iego u *Dywanu* daleko teraz więcey ważą niż, przedtym.

Woienne iednak rynſztunki nieuſtaią, oſobliwie leią armaty, chociaż *Porcie* pryncypalnie braknie na *Artylerzyſtach*. Poſpólſtwo dotąd ieſzcze ieſt przekonane, że woyna nieuchronnie naſtąpi. *Kapitan Baſza* muſi uſtawnie zoſtawać w tey Stolicy dla utrzymywania poſpólſtwa od buntu.

Od wczorayſzego dnia głoſzą tu, że *Dywan z Roſſyą* Traktat ugodny uczynił, co iednak potrzebuie potwierdzenia. Cudzoziemſcy Officerowie wiele przykładaią ſtarania do exercytowania woyſka *Tureckiego*, ale nadaremno; gdyż ich uprzedzenia i wzgarda, którą oni maią ku temu wſzyſtkiemu, co ieſt przeciwko dawnym zwyczaiom, niedaią im poymować tego, czego ich uczą.

Z Petersburga dnia 2 Paździer:

Sławny Wieku tego Matematyk Leonard *Euler*, ruſzony

apoplexyą, umarł dnia 18. przeszłego mieśiąca. w Roku wieku swego 77.

Z Paryża dnia 4. Października.

Listy z *Niemiec* i z samego nawet *Berlina* zapewniaią, że Król *Pruski* i Król *Szwecki* nie będą śię mieszali do woyny *Tureckiey*.

Z Bernau (w Elektorstwie Brandeburskim) dnia 8 Październ:

Dzień wczorayszy, był owym radosnym i długo oczekiwanym dniem, gdy przy ustanowioney od Króla Jmci *Pruskiego* w tuteyszych Kraiach *Tolerancyi*, i przy pozwolonym dla *Katolikow* pożądanym *Liberum Exercitium*. odprawiło śię w tuteyszym *Ewangelickim* Kośćiele Publiczne *Katolickie* Nabożeństwo, od lat 250. nie praktykowane. Rano o godzinie 6. zebrawszy śię *Katolicy* do pomienionego Kośćioła, odprawowali S. Spowiedź przed Jmcią Xiędzem Bernardem *Schorstein*, Zakonu *Domikańskiego*, Kaznodzieią drugim *Berlińskiego Katolickiego* Kośćioła *S. Jadwigi*. O godzinie 10. po uderzeniu we dzwony, Kazanie miał do ludu tenże Kapłan, a potym Mszą S. odprawował, i Komunią S. rozdawał; do ktorey, przyzwoitemi Aktami w głos przystępuiących przyprawował, i tymże sposobem Dziękczynienie potym z niemi czynił. To Nabożeństwo zakończone było Modlitwą za Panuiącego Monarchę.

Z Berlina dnia 8. Października.

Król Jmć będąc w *Szląsku*, przysłał do Konsystorza *Wrocławskiego* następuiący Gabinetu swego rozkaz:, Król Jmć *Pruski*
„ &c, nie wyciągaiąc po swych
„ niższego stopnia poddanych,
„ aby mu klęcząc podawali
„ swoie Memoryały &c: przy-
„ kazuie swemu Konsystorzowi
„ Wyższemu *Wrocławskiemu*,
„ oraz Suffraganowi *de Roth-*
„ *kirch*, ażeby ogłoszono po
„ Kośćiołach, iż Król Jmć
„ uwalnia swych poddanych
„ od tey czci, którą chce mieć
„ zachowaną samemu tylko
„ Bogu.

Z Londynu dnia 4. Paździer:

W iednym Publicznym Piśmie czytamy Excerpt listu Generała *Washingtona*, pisanego dnia 24 Czerwca do Prezydenta Kongressu *Amerykańskiego*; w ktorym oznaymuie, że poniewaź Woysko w *Pensylwanii* (z Rekrutow niewy-

ćwiczonych ieszcze złożone) bunt podniosło, przeto dąży tam dla poskromienia buntowików; do czego bierze trzy Reymenta Infanteryi, i iednę Kompanią Artyleryi, co wszystko czyni 1,500. ludzi.

Z Londynu dnia 14. Paździer:

Wiadomo iak chwalebnie wytrzymał *Gibraltar* ostatnie sławne i długie Oblężenie. Mamy teraz autentyczny Regestr, iaką tam stratę w ludziach ponieśli przez czas cały *Anglicy*. To iest: *Zabitych*: Officerów 5. Sierżantow 19. Doboszow 4. Zołnierzy 191. — *Ranionych*; Officerow 34. Sierżantow 58. Zołnierzy 983. — *Umarłych z ran*. Officer 1. Sierżantow 5. Dobosz 1. Zołnierzy 92. *Umarłych z chorob*: Officerów 7. Sierżantow 26. Doboszow 4. Zołnietzy 493. — *Odprawionych*: Sierżantów 30. Doboszow 2. Zołnierzy 246. — *Dezertorow*: Zołnierzy 97. — *Cała strata*. Officerow 13. Sierzantów 80. Doboszow 11. Zołnierzy 1,026.

Z Włoch dnia 4. Paździerń:

Rzeczpospolita Wenecka, siedmiu obrała Senatorów dla postrzegania zbytków, a osobliwie w zagranicznych stroiach damskich. W przypadku woyny *Tureckiey*, ta Rzeczpospolita ma zostać, w neutralności.

Nowiny z *Petersburga* potwierdzaią, że Xiążęta *Gorgiańscy Herakliusz i Salomon*, dobrowolnie hołdownikami Państwa *Rossyiskiego* ogłosili się, a tak *Rossya* zupełną została Panią brzegów, tak pułnocnych iak i południowych *morza czarnego*.

Z Erlangi dnia 14. Paździer:

Tuteysze miasto, wczora miało szczęście oglądania Wielkiego *Szwedzkiego* Monarchę, który o 11, w nocy przybywszy tu pod imieniem Hrabi *de Haack*, maiąc 5. z sobą powozów, stanął w gościnnym domu pod *Wielorybem Złotym*. Nazaiutrz iadł obiad u rezyduiącey tu Margrabini, po którym kontynuował podróż swoię do *Norymbergi*.

Z Wiednia dnia 18. Paździer:

Niektórzy głoszą, że między nami i *Portą* iuż iest wszystko ułatwiono, i że *Porta* odstępuiąc niektórych Prowincyi, dla nadgrodzenia woiennych kosztów, 11. millionów *Złotych* nam zapłaci; z tym wszystkim woienne rynsztunki równym idą trybem, co i przed tym.

NUM XLVI.

SUPLEMENT
DO GAZET WILENSKICH

w PIĄTEK DNIA 14. LISTOPADA ROKU 1783.

Z Werſalu dnia 5. Paździer: Odpowiedź dana na piſmie Dworowi naſzemu od Jmperatorowey *Roſſyiſkiey*, którey treść iuż podaliśmy, ieſt prawdziwym wyrazem Jey zamyſłow: nic albowiem Monarchini ta nie życzyłaby ſobie teraz barziey, iak zoſtać w pokoiu z *Turcyą*, a tym czaſem mieć wolny czas do ugruntowania ſwego panowania w kraiach teraz od ſiebie przywłaſzczonych, fortyfikuiąc mocnieyſze Miaſta i drogi prowadzące do *Krymu*; wſzakże zdaie ſię, iż Ceſarz nie da *Roſſyi* czaſu być ſpokoyną, nawet i do końca tego roku.

Z Paryża dnia 7. Października. Wczaſie tey uczty wſpaniałey, którą dawał Xiąże *de Crillon i de Mahon* z okoliczności narodzenia dwóch bliźniąt *Infantow Hiſzpańſkich, Karola i Filipa*, puſzczona oraz była Bania w górę o pierwſzey godzinie po północy: ſpadła ona w 11. godzin potym w ulicach Laſu *Boulońſkiego*, to ieſt, o pół mili tylko od mieyſca, ſwego wznieſienia ſię na powietrze. Muſiała ta Bania być wyżey nad naywyżſze obłoki, i zoſtawać tam długo w równey wadze z powietrzem owym tak rzadkim, iak to, którym była napełniona. Wielka Bania Pana *de Montgolfier* będzie zakończona w tym tygodniu: robią około niey galeryą maiącą 19. ſtop dyametru, i półtrzeciey ſtopy ſzerokości: będzie ona miała kommunikacyą z klatką, w którey będzie piec dla robienia *Gazu*, (dla uczynienia powietrza daleko rzadſzego od tego, którym oddychamy) ieden Rzemieślnik,

i sam Pan *Montgolfier* wsiądą bez wątpienia, i podniosą się z tą Machiną, O tym wynalazku, rozmaicie tu sądzą; naywięcey iest takich, którzy o iego użyteczności cale wątpią. Partyzanci tegoż nowego wynalazku, próżno naciągaią za sobą zdanie sławnego teraz z wielu miar *Franklina;* bo ten uczony i rozsądny mąż, tak o nim w rzeczy samey powiedział. *Jest to dziecie dopiero urodzone. Może być z niego wielki głupiec, może być i rozumny człowiek. Czekaymy aż się zakończy iego wychowanie.*

Od Dunaiu dnia 14. Październ:

Pogłoska trwa dotąd, że pod pośrednictwem *Francyi*, sprzeczki oboyga Dworów Cesarskich z *Portą*, będą zaspokoione. Już do Cesarskiego Internuncyusza w *Stambule* z taiemney Kancellaryi Dworskiey *Wiedeńskiey* rozkaz zatrzymania się wyszedł. Pomieniony Cesarski Internuncyusz, w całym biegu tych czynności, ma iść iednomyślnie z Posłem *Rossyiskim* J. Panem *Bulhakowem*.

Zły stan *Porty*, barzo powolnym uczynił *Dywan*, którego żądanie pożyczenia od *Francyi* 50. millionów *Liwrów*, 20. szeręgowych okrętów, także 12,000. maytków, skutku nieotrzymało.

Porta ofiaruie się *Rossyi* dopuścić possessyi *Krymu* i *Kubanu*, i odstąpić Dworowi Cesarskiemu *Belgradu* z resztą *Serwii*, i kawał *Wołoszczyzny*, aż do rzeki *Aluta*.

Ta powolność *Porty*, tym powiększona została, iż doszła ią nowina, że w *Georgii* przeciwko niey oręż podniesiono, i 50,000 woyska *Georgianie* maią pod Komendą szwagra Xiążęcia *Salomona*, który tameczne woysko *Tureckie* pobił i wziął miasto *Hars*. Mówią że ów sławny *Tenikli* ze 100,000. Woyska poszedł przeciwko *Georgianom*, ale wielu trzyma, że ten Generał z woyskiem stoi przy *Benderze*.

Po mimo iednak tego wszystkiego, oba Dwory Cesarskie póty nie przestaną kontynuować woiennych rynsztunków, aż poki *Porta* zupełnie się nie ogłosi, że iest nakłoniona do pokoiu; gdyż przez czynienie rynsztunków woiennych, skłonną do woyny się pokazuie.

Teraz 24. Pułkowników rozkaz odebrało, 12,000. zwerbować letkiego woyska, na co pieniądze *Dywan* im dostarczy.

Ci żołnierze otrzymaią ośmmiesięcny żołd *anticipative*, co się wcale niezgadza z tym nieszczęśliwym stanem, w którym aktualnie *Porta* zostaie.

Z Londynu dnia 14. Paździ:

Jak się wydaie, rząd nie iest iednomyślny w okolicznościach *Jrlandzkich.* Znowu się odnawia nowina, że 11. Reymentów maią nieodwłocznie iść do *Jrlandyi*, pod pretextem przystawienia tych żołnierzy, których pod czas przeszłey woyny z *Jrlandyi* wzięto. Łacno się domyślić można, iak będą te 11, Reymentow od Woluntaryuszów *Jrlandzkich* przyięte, i co one będą znaczyć w proporcyi tak wielkiey liczby uzbroionych obywatelów. Nierównie byłoby lepiey, gdyby *Jrlandya*, zapomniawszy ducha żołnierskiego, w spokoyności się zachowywała, i powróciła do handlu i robot; okropna to iest rzecz widzieć, iak w *Jrlandyi* handel, fabryki, i pola odłogiem leżą, a zaślepieni i zanurzeni w żołnierstwie, do niedostatku i ubóstwa przychodzą obywatele.

Z Londynu dnia 17. Października. W *Kew* iuż są przygotowane apartamenta dla czwartego Syna Królewskiego Xiążęcia *Edwarda* i iego dwóch Guwernerów, którzy go w sztuce woienney doskonalić maią. Kapitan *Green*, który niedawno z *Ameryki* powrócił, iest naznaczony za Preceptora do pomienionego Królewica.

Z Wiedńia dnia 15. Paździe:

Elizabetanki i Panny Miłosierne, maią być w krótce zkassowane. Dobra zniesionych 3. *Panieńskich* Klasztorow, prawie do połtora milliona wynoszą.

Z Austryi dnia 14. Października. Cesarz Jmć, który barzo dbały iest o zdrowie żołnierzy, kazał 24,000. tysiące beczek octu zakupić, które maią być posłane do *Węgier* i do *Kroacyi.* Każdy z żołnierzy aż do *Feltfebla*, codziennie będzie miał dla siebie wyznaczoną tego octu porcyą.

Z Włoch dnia 7. Października.

Listy z *Stambulu* donoszą, że dla różnych tam rewolucyi, wielka panuie niespokoyność. *Mustapha Basza*, który z siostrą młodego następcy Tronu *Sultan-Selim* ożeniony iest, mocną ma partyą, która go na Tron wywyższyć myśli. Y *Kapitan-*

Basza, któremu *Tureckie* marynarstwo wiele winno, nieiest wolny od nieprzyiacioł.

Z Londynu dnia 21. Października. Oczy całego *Publicum* są teraz iedynie obrócone na *Jrlandzkie* okoliczności. Sessye uzbroionych *Woluntaryuszow* trwaią dotąd. Parlament w *Dublinie* zebrał się i rozpoczął swoie Sessye, co też uczynili na narodowym ziezdzie ze wszystkich prowincyi Delegacyi uzbroionych *Woluntaryuszów*. Naynowsze nasze nowiny z *Jrlandii* więcey nam niegłoszą, iak tylko o otwarciu Parlamentu. Czynności narodowego zgromadzenia, które się nazaiurz rozpoczeło, nie są wiadome.

Od Granic Tureckich dnia 10. Października Ponieważ maszeruiące woysko *Tureckie w Konstantynopolu* przez przedmieście *Pera*, dla okazania swoiey, którą maią *Turcy* ku *Chrześcianom*, nienawiści, umyślnie do okien domów Chrześciańskich strzelaią; przeto Posłowie Chrześciańscy tam mieszkaiący przymuszeni byli, okna swych domów wychodzące na ulice, zamurować kazać.

Z Węgier dnia 22. Pazdziernika. Wina tak wielka u nas iest obfitość, że w pierwszych dniach zbierania iego, wiadro przedawano po złotemu, a teraz iuż po *Groszy 15*.

DONIESIENIE z WILNA

Drukarnia J. K. Mci przy Akademii Wileńskiey będąca rozpoczowszy iuż Kalendarzyk Polityczny na Rok przyszły 1784. przy oświadczeniu należytego podziękowania JJ. PP. Regentom Kancellaryi Ziemskich i Grodzkich, mianowicie zaś Oszmiańskim, Trockim, Upitzkim, Zmudzkim, Starodubowskim, Nowogrodzkim, Witepskim, Orszańskim, Mińskim i Rzeczyckim, *za uwiadomienie o zaszłych odmianach w ich Powiatach, uprasza innych JJ. PP. Regentow o podobneż uwiadomienie w przeciągu naydaley 2. tygodni, inaczey zaś przerzeczona Drukarnia tych JJ. PP. Regentow, od których żadnego doniesienia nie będzie miała, iako nie żyiących z Kalendarzyka wykasuie.*